

Izhaja dvakrat na teden, Velja za celo leto \$3.00 Published semy weekly. Subscription \$3.00 yearly.

EDINOST

"EDINOST" 1849 W. 22. St. Telephone: Canal 98. Chicago, Ill. ZA RESNICO IN PRAVICO.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

ŠTEV. (No.) 44.

CHICAGO, ILL., TOREK, 7. JUNIJA, 1921.

LETO (VOL.) VII.

Published and distributed under permit (No. 320) authorized by the Act of October 6 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Bursleson, Postmaster General.

NAJNOVEJŠE VESTI.

STRAŠNA POVODENJ V PUEBLO, COLO.

Veliko deževje je napolnilo bregove reke Arkansas, ki teče skozi Pueblo. Voda je narastla do nenavadne višine in cele doline so pod vodo. Veliko jezov je voda podrla in nezmerne množine vode so se valile kakor strašna pošast po dolini in opustošile vasi in polja in vse kar so dosegle. Najbolj je prizadeto mesto Pueblo. Središča, trgovski del mesta je skoraj ves uničen. Ulice so globoko v blatu, poslopja so podrti. Nad deset milijonov škode je že do sedaj. Sredi te nesreče je nastal pa še ogenj, zažgal se je les, katege je voda raznesla po mestu. Dve mrtvašnici ste polni ponesrečencev. Do sedaj, do nedelje, leži že 132 mrtvecev. S toliko silo je prihrula voda po dolini, da je cela poslopja dvignila in jih odnesla seboj. Vse železniške proge do Pueblo so razdrte.

Nekako ob petih popoldne v petek so začele telefonistnje iz Portlanda telefonično svariti mesto o preteči nevarnosti. Velikanski cementni jez nad Portlandom je namreč začel pokati, vode so pa le še prihajale. Vsaki trenutek se je bilo bati, da se vse podere in da se zlijajo velikanske množine vode po dolini, kar je le prekmalu tudi zgodilo. Voda v Erkansas potoku je narastla zlasti pri vaseh Wetmore, Portlandu in Florence. Takoj ko je prišlo v Pueblo to poročilo, začele so trobiti ognjegaške trobente. Policija je z največjo naglico poslala vse policiste v West Pueblo, da so tekli po ulicah in klicali ljudem, naj beže iz hiš na vrhe in se rešijo. Toda ljudstvo ni hotelo vrjeti, da je res kaka nevarnost in je le počasi bežalo. Veliko jih niti bežati ni hotelo. Nekatere so kar vlekli s silo ven, da so jih rešili. Ravno ko je prestrašena množica bežala po četrty ulici, so pa pridle vode. Cele hiše je voda vzdignila in zamahala ulice, da ljudstvo ni moglo bežati. Neko tovarno za slaščice je odneslo z vsemi stroji in delavci. Le s težavo so rešili delavce iz plavajoče tovarne. Vendar to je bil še le začetek povodnji. Prava povodenj se je začela še le nekako ob sedmih zvečer v petek. Kedor je videl ta strašni prizor, ga nikdar pozabil ne bode. To je bilo nekaj groznega. V pol ure so bili vsi mostovi pod vodo. K vsej grozoti je pa še voda dosegla električne tovarne in ugasnila je elektrika. V strašni temi se je čulo samo kričanje ljudi in bobnenje strašnih voda, ki so se vlivale v vedno večjih množinah v mesto. Vlaka je voda prevrnila in deloma odnesla. Ognjegasci in policija so delali z nadčloveško silo in reševali, kjer se je dalo kaj rešiti. Pri vsem tem je pa še začelo strašno grmeti in treskati. S strašanskim pokom je strela udarila v neko poslopje in v trenutku je bilo v ognju.

Sredi teh strašnih grozot so se pa čuli pretresljivi klici otrok in žena za pomoč. Tam se je na kakem drevesu krčevito držala vej kaka ženska in se borila z vodo. Tam so kričali kakš otroci v podstrešju, ko so videli, kako se voda dviga in dviga in so videli pred seboj samo strašno smrt v valovih. Bila je strašna noč, kakoršnih ne pomni veliko človeška zgodovina, noč strahote in grozote. V tej grozoti so se pa vendar na-

šli roparji, ki so hoteli porabiti splošno zmešnjavo mesta za svojo "trgovino" in so udrli v več prodajal in jih pokradli. Ko je policija izvedela zato, dal je komisar naročilo, da na mestu ustrelje vsakega, ki bi si upal krasti in ropati.

Očividec, ki je sporočil chicaškimi listom telefonično o celi nesreči, pravi:

"Opustošnje mesta Pueblo po vodi in ognju je nepopisno. Sto in sto življenj je uničenih. Milijone dolarjev je škode. Cele vasi so popolnoma uničene. Celo noč sem preživel med ženami in otroci in begunci, kateri so rešili iz povodnji samo svoje golo življenje. Tako sem prestrašen in zmučen, da komaj morem govoriti. To je strašno! To je grozno! Videl sem, kako je voda dvignila cela poslopja, polna ljudi, in jih zvrnila v vodo in valovi so jih odnesli. To kričanje! To obupno klicanje po moči! Da, nepopisno je bilo, kar smo preživeli te dni.

Videl sem, kako je neka mati kričala na strehi poslopja z detetom v naročju in prosila pomoči. Hiša pod njo se je majala. Vode so bobnele mimo. Hiša se je udajala in mati je videla, da v nekoliko trenutkih cela hiša splava z valovi. V tem smrtnem strahu si je privezala dete na hrbet in se spustila v valove. Vjela se je za veje bližnjega drevesa in tam je kričala nekako pol ure v smrtnem strahu, slednjič je opešala in zginila z otrokom v valovih.

Kakor znano je v Pueblo tudi velika in svetoča slovenska naselbina, kjer je župnik Rev. V. Ciril Zupan OSB. Iskali smo po časopisju poročila, če je pod vodo tudi oni del mesta, kjer je slovenska naselbina, pa nismo mogli dobiti zanesljivih poročil. Brzojavili smo Fathru Cirilu in ga vprašali, če je tudi slovenska naselbina ka prizadeta pri tej strašni nesreči.

Kakor bi se vse zaklelo proti mestu Pueblo, deževalo je še celo soboto ponoči in celo nedeljo. Dež je kar lil curkoma. Vode so porušile še več jezov in v mestu je voda narastla.

TULSA.

Doli v vroči deželi Oklahoma, drži črncev, godile so se pred kratvaštvom med belim in črnim človekom je za nekoliko ur oživilo, se polastilo možganov belih Amerikancev in povzročilo strašno nesrečo in prelivanje nedolžne človeške krvi.

Šlo se je za slučaj, kateri so tolikrat ponavlja v našem ameriškem življenju.

Naši črnci so nekateri jako inteligentni in dobri ljudji, kakoršnih najdemo med vsakim drugim narodom. Je pa med njimi tudi veliko takih, ki niso dobri, ki so divji, prav kakor med nami belimi. In ti slabši črnci se spozabijo nad belim in staro sovraštvo med belim in črnim plemenom se prebudi in posledica so umori.

V Tulsa je nek črncev baje napadel neko belo dekle in jo hotel posiliti. Morda je bilo to kako slabo, nič vredno dekle. Dekle je ovadilo črnca in policija ga je zaprla. O tem slučaju se je razvedelo po mestu in nekdo je začel govoriti, da se baje pripravljajo beli, da bodo zvečer napadli ječo in linčali zamorca. Govorica o takih stvareh se razširi bolj hitro kakor ogenj. In nekako osemdeset črncev se je obožilo in so prišli zvečer pred mestno hišo, da bi branili plemenskega

brata.

Policija ni storila svoje dolžnosti, da bi bila takoj črnce razpodila ali pa pozaprla, ker so prišli oboroženi. In strašna nesreča se je zgodila. Človeške strasti so se razpalile. Kadar se pa strasti razpalijo, pa vemo, da je gorje! Ker človek z nekrotentimi strastmi je najhujša in najbolj krvoločna zver.

Ta slučaj da pa veliko misliti tudi nam ameriškim Slovencev.

Ne mislimo, da bi se cel slučaj tikal Slovencev. Vendar naj nam bode v šoio, da nikar ne budimo človeških strasti!

Mi mislimo to le:

Tudi med nami imamo veliko slabih rojakov, ki ne iščejo ničesar drugega, kakor kako bi ščuvali drugega na drugega, brata na brata. Ker so nezmožni za vsako pametno vodstvo naroda, skušajo držati narod na svoji strani s tem, da mu podžigajo strasti, s tem, da ga ščuvalo brata na brata.

Tako vidimo, kako radi ščuvalo nekateri listi na kapitaliste, med katerimi mislijo vse, ki kaj imajo izvzemši same sebe, ki vsi tudi lastujejo lepa premoženja. Mi ne zagovarjamo krivic, katere mnogokje trpi delavstvo od delodajalcev. Vendar mi in z nami vsak pameten in poštem in trezno misleč človek smo pa prepričani, da smo mi ljudje, da za ureditev teh razmer ni treba krvave zastave, ni treba pušk in samokresov, ni treba nožev in ognja, ker mi nismo zveri, temveč ljudje. Sto in sto sredstev imamo na razpolago, s katerimi bi hitreje, lažje in brez vsakega prelivanja krvi dosegli prave trajne uspehe. Med tem ko se tako netijo samo človeške strasti in se človek podivja.

Kako je taka igra nevarna, kaže Tulsa.

Kako ščuvalo naše ubogo ljudstvo na primer tudi proti katoliškemu duhovniku. Proti katoliški hijerarhiji. Ste že srečali kakega takega slovenskega zaslepljenca, ki zajema ves svoj razum in vso svojo učnost iz naših rdečih listov? Ste ga videli, ako je srečal duhovnika ali da je šel mimo cerkve, kako se mu je grdo nakremžil obraz, kako so se pokazale živalske poteze strasti na njegovem obrazu? Strast, negovanja od njegovih grdih ščuvalcev, je to! Vzemimo, da bi ta človek mogel, prvi nož, ki bi ga imel v roki, bi potisnil prvemu katoliškemu duhovniku v prsa, da bi zadostil svoji prebujeni živalski strasti krvoločnosti.

Je to človeško? Se pravi s tem narodu koristiti? delati za narod? Za napredek?

Naj to premisli vsak, kogar se tiče, sam in naj bere poročila iz Tulse in bode videl sam.

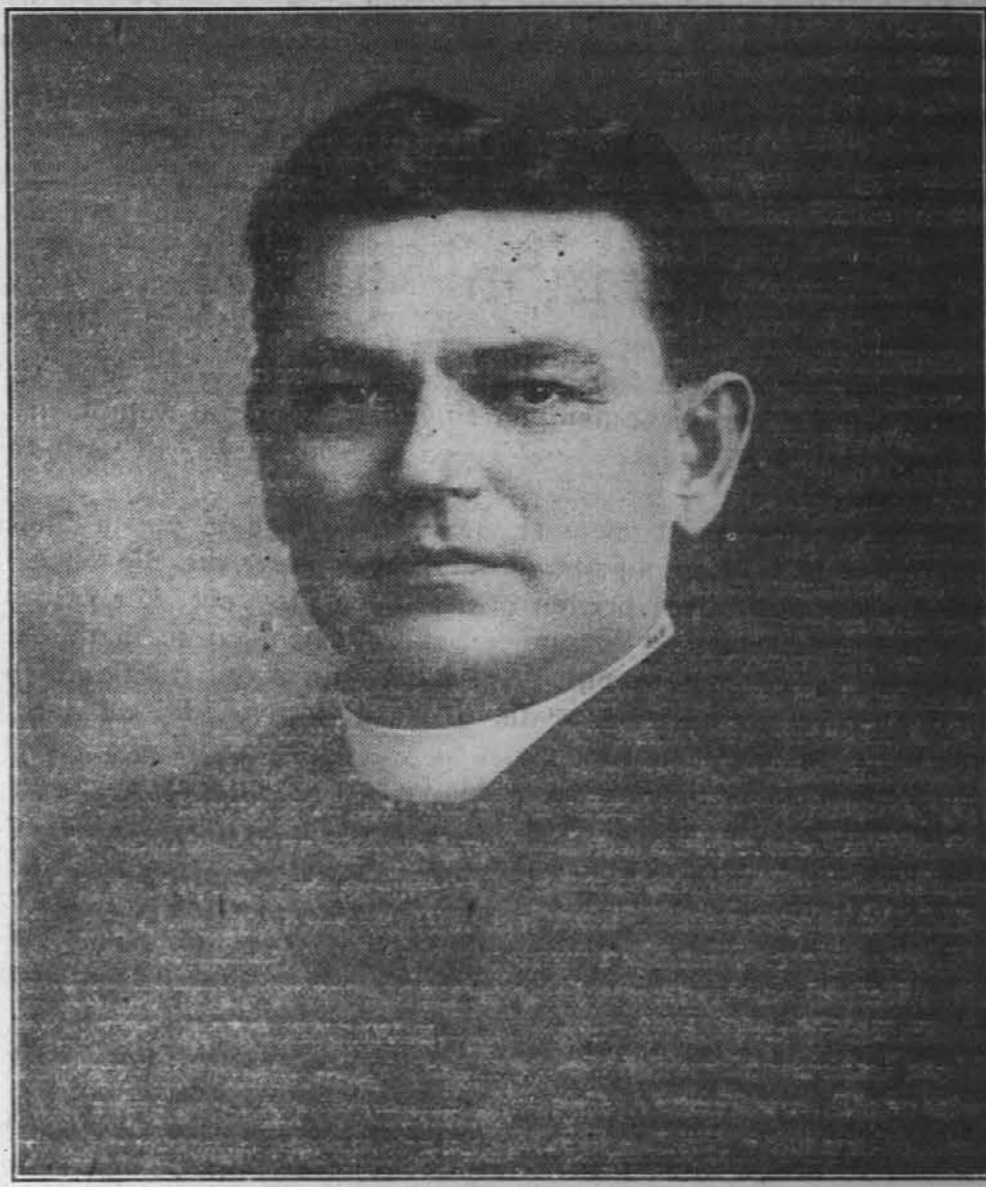
Prvo, kar se od vsakega človeka zahteva in mora zahtevati, je — da je človek.

Prvo, kar je dolžnost vsakega voditelja naroda, je, da skuša gojiti vsaj človeška čustva in zatirati živalske strasti.

Prvo, kar je pa tudi dolžnost vsakega časnika, je da skuša gojiti v svojih čitateljih vsaj ta navadna človeška čustva.

Kedor pa dela temu drugače je najhujši nasprotnik človeštva in tak človek spada za mreže v ječe kot strupen gad, ki zastruplja svoje so ljudi. Tak list bi zaslužil, da bi se mu prepovedalo izdajanje, ker ie največje prokletstvo za vsak narod.

To naj premislijo oni, katerih se tiče.

VERY REV. MATIJA ŠAVS.

SREBRNI JUBILEJ DEKANA ŠAVSA.

V Shakopee, Minn., v malem mestecu Minn. blizu St. Pavla vršila se je 24. maja slovesnost. Tamkajšnji gospod dekan in župnik Very Rev. Šavs V. F. je obhajal svojo srebrno sveto mašo.

Župnija Sv. Marka v Shakopee se je oni dan oblekla v slavnostno obleko, da je tako proslavila svojega ljubljene očeta in voditelja.

Cerkev je bila krasno ozaljšana za to priliko. Cerkev je preslikal in popolnoma prenovil gospod dekan takoj ko je prišel.

Slavnostni sprevod se je vršil iz župnišča v cerkev ob desetih. Pri slavnostni sveti maši so mu stregli Rev. A. Ogulin kot arhidijakon, Very Rev. A. Mikš kot diakon in Rev. V. Bozja kot subdijakon. Slavnostni govornik je bil Rev. Fr. Bajec, ki je govoril o zvišenosti duhovskega

stanu.

Cerkev je bila natlačeno polna. Ob eni popoldne je bil slavnostni banket, katerega so se udeležili vsi prominentni možje mesta Shakopee in veliko č. č. gg. duhovnikov. Med njimi so bili tudi sledeči gg. Slovenci: Poleg naštetih gospodov, ki so stregli pri sveti maši so bili še Rev. Dr. Seliškar, Rev. Dr. J. Gruden, Rev. Fr. Missia, Rev. Francis Rant, Rev. Jos Trobec, Rev. Vincenc Božja, Rev. Val. Schifferer.

Vsi govorniki pri banketu so slavili slavljenca in vsak je vedel veliko veliko povedati o krepkem delovanju gospoda dekana na različnih poljih duhovske službe.

Zvečer je priredila župnija slavnostno predstavo v mestnem gledališču, ki je bilo nabito polno ljudstva, kjer je pa ljudstvo dalo duška svoji ljubezni in navdušenju za svojega pastirja in voditelja.

PLEMENSKI NEMIRI V TULSA

Cela Amerika se sramuje nemirov v Tulsa. In v resnici to je črn madež na našem dobrem imenu. Po vsej Ameriki se zbira sedaj poseben Tulsa fond, s katerim bodo pozidali

nazaj vse domove črncem, katere so jim požgali beli v plemenskih zadnjih nemirih. Tudi v Chicago se je začel tak sklad.

(Dalje na 2. strani.)

Chicaški Slovenci!

Hočete v jeseni šolo? Gótovo jo hočete in Vaši otročiči jo zahtevajo. Pa tudi vaš žep jo zahteva, ker je sedanje breme za šolnino preveliko za Vas.

Dobro! Sedaj treba, da se postavimo na noge in začnemo delati, kakor se v Chicagi še nikdar ni delalo, kakor se med nami še nikdar ni žrtvovalo!

V soboto večer po večernicah se začne far ali bazar za našo novo šolo.

Ne pozabite! Vsak katoliški Slovenec Chicage je dolžan, ako je res Slovenec in ako je res katoliški Slovenec, da v soboto, v nedeljo in dalje pri vseh naših večerih, ko bomo imeli bazar, pride na bazar in sodeluje. Naša ženska društva in naši možje so bili krepko na delu že dolge tedne. Sedaj da stopi na noge in prime za delo še vsakdo, kedor razmišlja.

Zato v soboto večer VSI CHACAŠKI SLOVENC NA FAR!!!

EDINOST.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI
Izjaha dvakrat na teden.

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St.

Telephone Canal 98.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Semi-Weekly by
SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd St., CHICAGO, ILL.

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Pomembni jubilej.

V malem mestecu, ne daleč od St. Paula v Minn. vršila se je 24. maja v ondotni nemški cerkvi pomembna slavnost. Ondotni župnik in dekan Very Rev. Matija Šavs je obhajal svojo srebrno mašo, ali petindvajsetletnico mašništva.

Bila je to sicer pred vsem slavnost te župnije in mesta Shakopee. Vendar pa je bila velepomembna tudi za nas ameriške Slovence.

Pred vsem je jubilarist pristen in navdušen Slovenec. Že zato je bila to tudi slovenska slavnost in pomembna za nas. Ko so ta dan mestni možje, razni svetni in cerkveni dostojanstveniki slavili jubilarista in proslavljali njegove zasluge, šel je del te slave gotovo tudi na narodnost, katere sin je dekan Very Rev. Šavs.

Pred vsem pa je pomembna ta slavnost tudi radi tega, ker je Very Rev. Šavs bil pionir med ameriškimi katoliškimi Slovenci s katoliškimi idejami in katoliškimi organizacijami in časopisjem.

Prebirali smo stare letnike "Amerikanskega Slovenca", ko ga je urejeval Very Rev. Šavs. Ti navdušeni članki in ta katoliška odločnost, kako se nam dopade! S koliko energijo je branil svoje rojake pred raznimi separiji.

Very Rev. Šavs je bil tudi eden izmed ustanoviteljev K. S. K. Jednote.

Toda prav v njegovem času so prišli sem v Ameriko tudi možje kakor Saksar in drugi, ki so prinesli sem seboj tudi narodni in verski razdor med svoje rojake. Videli so, kako je bil tedanji narod med seboj složen in edin in sicer edin in složen na strogo katoliški podlagi. To jih je jezilo. Videli so, da bodo morali postati tudi oni katoliški ali bodo pa morali proč od slovenskega naroda. Toda videli so bogato polje za svoje izkoriščanje Slovencev v Ameriki. Videli so, kako si bodo lahko napolnili svoje žepne in svoje bisage. Samo eno jim je bilo še na poti: katoliški slovenski duhovnik, kot pravi prijatelj slovenskega delavca in katoliške organizacije. Zato so napovedali boj in že takrat se je začel boj, kateri se bje še danes.

Saksar je tako ustanovil proti Amerikanskemu Slovcu brezverski list Glas Naroda in proti katoliški Jednoti je ustanovil po imenu katoliško Jugoslovansko Jednoto in tako se je naredila velika vrzel v edinosti slovenskega naroda v Ameriki in razdelili so se v dva tabora, kar je ostalo do danes in se nikdar več ni dalo popraviti.

Ti možje so res obogateli osebno, narod je pa začel propadati versko in moralno.

To kar danes počenja na pr. Glas Naroda in z njim vsi trabantje od hinavskega Glas Naroda do Glasu Svobode, to se je tedaj že vršilo prav v tako grdem negentlemanskem tonu, prav tako divje in surovo prav tako primojduševsko, kakor danes.

Tedaj najdemo v tem v bojnem meteu posebno dva moža, ki sta stala kakor junaka, kakor edina branitelja križa in vere svojega naroda, kakor tudi narodne edinosti, to sta bila Rt. Rev. Msgr. Buh in Very Rev. dekan Šavs.

In v to dobo nam hiti nazaj naš duh pri tej priliki in radi tega je bila slavnost v Shakopee, dasi v tuji nemški cerkvi, vendar obenem tudi slovenska slavnost.

Slovenski narod v Ameriki je veliko dolžan Very Rev. Šavsu. Nikdar mu tega povrnil ne bode, kar je ta mož zanj delal in zanj trpel in zanj žrtvoval.

Edino eno srčno obžalujemo, da ta veliki duh in ta energični boritelj za resnico in pravico ni ostal med Slovenci, kajti prepričani smo, da bi bilo danes za 100 odstotkov več Slovencev vernih svoji veri, bi ne bilo zmotenih, bi bila katoliška Jednota za sto procentov boljša in večja, ko bi ji načelovali možje kakoršni so jo ustanovili, kakor ravno Very Rev. Šavs. Prepričani smo, da bi ne bilo škandalov, kakoršni so bili naš chikaški lansko leto, kakor je sedanji Forest Cityski, kakor je bil Willardski, kakor je bil Sheboyganski in drugi.

To, kar so danes med nami naši verski odpadniki, to bi bili katoliški Slovenci. Ostala bi bila sveta Barbara, Jugoslovanska bi bila že v resnici katoliška in koliko stvari bi bilo boljnjih. Brez boja ni zmage. Brez dela in vspehov. Ne boja ne dela pa ne more biti, ako ni navdušenih, požrtvovalnih, junaških in nevstrašenih borilcev in delavcev.

Zato se naš list pridružuje častilem Very Rev. Matija Šavs, dekana v Shakopee, Minn., in mu re enkrat prav srčno in navdušeno častita k njegovemu jubileju in mu kliče:

Very Rev. dekan Šavs, slovenski narod se Vam klanja in Vam častita k Vašemu jubileju! Obenem se Vam pa zahvaljuje iz srca za vse, kar ste zanj storili in zanj žrtvovali v njegovih najtežjih dnevih. Bog Vam plačaj in Bog Vas živi še mnoga leta.

—K.

IZ SLOVENSkih NASELBIN

Barberton, Ohio. — "Tre Barberton Telegram" od 31. maja poroča na prvi strani: "Dečki Jugoslovanske (Slovenske) godbe so igrali v nedeljo 29. maja za Christian Brotherhood pri Lake Anna parku. Nekateri izmed njih so bili komaj toliko veliki, da so mogli nositi boben ali trobento ali vkljub temu so dali kredit svojim instrumentom in na njih izvajali zelo izvrstno godbo ("some very excellent music"). Ni navada, da nas Amerikanci hvallijo, zato smo tembolj ponosni na naše male. Učitelju Mr. Bombaču pa kličemo: le tako naprej! Vašo delo je napadala neka neumna butica v nekem slovenskem časopisju, zato pa so Vas pohvalili Amerikanci. Poročevalec.

Bridgeport, Ohio. — V noči dne 26. maja se je tukaj obesil splošno znani in priljubljeni rojak Frank Berus, oče 14 otrok; družinske razmere so baje vzrok tega nad vse žalostnega dejanja. Pokojni je bil star 58 let, doma iz fare Prečna pri Novem Mestu. Pripadal je društvu Edinost šte. 13. S. N. P. J. in društvu Dobri Bratje šte. 38 S. D. P. Z., katerega so mu priredila pogreb dne 28. maja.

Delavske razmere so se nekoliko izboljšale po tukajšnjih premogorjih, delo se pa ne dobi, ker je vse prenapolnjeno, zato ne svetujem rojakom sem hoditi.

Dne 11. junija zvečer priredi tukajšno dram. društvo dve zanimivi igri "Skreven Zaklad" v slovenskem in "For love and honor" v angleškem jeziku, kar bo nekaj izrednega na našem odru, zato so uljudno vabljeni vsi rojaki in rojakinje, da ne zamude te lepe predstave, kar bi jim bilo pozneje gotovo žal.

Uljudni pozdrav Vam, g. urednik, in vsem zavednim Slovcem in Slovcem!

Mihael Hočvar.

Cleveland, Newburg: — Naša naselbina ima izvrstne voditelje, zato je pa tudi v vsakem oziru hvale vredna. Farani so vneti katoličani. Pogostoma prejemajo sv. zakramente. Ob nedeljah večina vsi opravijo svojo krščansko dolžnost. V maju so bile šmarnice zelo obiskane. Povprečno do 300 oseb je prešlo vsaki dan sveto obhajilo. Zadnji dan se je naselbina posvetila Mariji. Oče bodo farani ostali zvesti častilci Matere božje, potem se jim ni treba ničesar bati.

Junij je posvečen Jezusovemu Srcu. Pri nas bomo imeli vsaki večer pobožnost v čast milemu božjemu Srcu. Najprvo bo branje iz Pristove knjizice "Presveto Srce Jezusovo javno vsaki dan. Začeli smo dobro. Prve štiri dni je prešlo vsaki dan zjutraj do 200 ljudi sv. obhajilo in zvečer so se tudi v obilnem številu udeležili pobožnosti. Naj bi po vseh slovenskih naselbinah častili vsaki dan Jezusovo Srce pa bi tudi cvetela lepo krščansko življenje.

Vsem slovenskim rojakom priporočam češčenje božjega Srca. V starem kraju že par let po vseh župnijah vsaki dan častijo Jezusovo Srce. Ljudje se nič manj, v enem oziru še boljše, udeležujejo te prekrasne in milosti polne pobožnosti, kakor majeje. Rojaki, če niste začeli s to pobožnostjo, začnite kar danes in ostanite stanovitni do konca junija. Tistim, ki bodo častili Srce Jezusovo, obeta Gospod obilico vseh darov, ki napolnjuje njegovo Srce in jih bode izlil v njihova srca.

Rev. John Miklavčič.

So. Burgettstown, Pa. — Iz naše slovenske naselbine nismo čitali še nobenega dopisa, zato dovolite, da Vam jaz sporočim, kako živimo pri nas.

Kar se dela tiče pri nas ni slabo; delamo s polno paro v premogokopih, vendar pa ne bi nobenemu rojaku nasetoval za delom semkaj hoditi, ker se delo težko dobi. Pri tej priliki se tudi lepo zahva-

POLITIČNI PREGLED.

IZVANREDNE VOLITVE V CHICAGO.

V pondeljek so bile izvanredne volitve za mestne sodnike mesta Chicago. Bil je velik boj med mestno upravo župana Thompsona in med združenimi strankami. Župan Thompson je izvanredno premeten politik. Sedaj že kontrolira celo državno upravo ne samo mesto Chicago. Sedanji governor Lundin je bil njegov kandidat. Ako dobi sedaj še večino sodnikov svojih pristašev, bode skoraj nepremagljiv.

Pri teh volitvah je pa prišel na gladovanje tudi predlog, po katerem naj bi dobivali vsi otroci publicnih šol vse šolske knjige zastonj. Nadškof je v posebnem pismu opozoril župnike na ta predlog in jih opozoril, naj povedo vsem katoliškim volivcem, da je ta predlog velika krivica za katolike ki s tolikimi stroški vzdržujejo svoje farne šole, da bi sedaj poleg davka za šole morali še knjige plačevati. Tako bi revni državljanji morali bogatinom kupovati šolske knjige. Poleg tega ima pa ta predlog namen zadati občutni udarec katoliškimi šolam. Protikatoliški fanatiki gledajo z jezo, kako se množe katoliške šole v Chicago. Vidijo, da je vsa njih propaganda in vse njihovo delovanje brezvspešno. Katoliki vedo, kaj pomenjajo za nje katoliške šole. Da bi mogli še več starišev odvrniti od tega, da bi ne pošiljali otroke v katoliško šolo, so predložili ta predlog.

LEPE BESEDE.

Polica John Ryan iz Chicago je izvedel, da so tatje v glavnem uradu Tiskarske unije (Typographical Union) in da odpirajo veliko "safe" (Wertheimerco), kjer je bilo ono noč shranjenih nad 43 tisoč dolarjev. Štirje splošno znani roparji so bili pri delu. To je vedel policaj Ryan. Vedel je tudi, da so to divji ljudje, da jim je človeško življenje toliko vredno, kakor življenje kake mačke. Vkljub temu je pa sam šel nadnje in jih v resnici nadvladal vse in vsi so pod ključem. Chikaški dnevnik Tribune ima razpisano mesečno nagrado sto dolarjev za najboljši hraber čin, kakega človeka v Chicago. Tako je za mesec maj ta policaj dobil to nagrado. Ko je sprejel nagrado je rekel: "To ni storila toliko moja hrabrost, kakor moje zaupanje v molitev in božjo pomoč. Ti roparji so imeli pri sebi toliko nitroglicerina, da bi bili lahko pol Chicago razstrelili. Da sem jih mogel vjeti, ne da bi bil ranjen, je v-

limo Fathru Knobleharju, ki so nas pred kratkim obiskali in dali mnogim Slovcem priliko, da so opravili velikonočno dolžnost. Silno hitro so potekli tisti trenutki, ko so bili Father Knoblehar pri nas. Med drugim so nam povedali tudi mnogo, kako je zdaj v starem kraju in kako slabo se godi sedaj našim rojakom v stari domovini. Obljubili so nam tudi, da nas bodo obiskali še prihodnje leto in vodili pri nas sv. misijon. Težko pričakujemo tistega časa, ker so se nam Rev. Knoblehar v tem času kar so bili pri nas silno priljubili.

V naši naselbini je okoli dvajset slovenskih družin in pol ure hoda strani jih stanuje tudi precejšnje število. Naša naselbina je stara šele pet let in prav lepo napreduje. Zadovoljnost in sloga vlada v nji, kar se ne more reči o vsaki drugi naselbini. Imamo več družtev od različnih jednot, ki vsa prav dobro napredujejo, poleg tega imamo pa tudi Slovenski dom, kjer ta društva zborujejo in svojo cerkev, posvečeno Lurški Materi Božji. Dne 24. maja smo imeli cerkveni bazar, ki so se ga rojaki udeležili v obilnem številu.

Končno pozdravljam vse rojake širom Združenih Držav, tebi, list "Edinost", pa želim tisoče in tisoče novih naročnikov!

Joseph Gruber, naročnik.

resnici čudež. Jaz imam navado, da vsaki večer, predno odidem na svojo nevarno službo, poklekнем pred domačim hišnim oltarčekom in s svojimi otročiči pomolimo za varstvo božje v moji nevarni službi. Tej molitvi pripisujem, da se mi ni nič hudega zgodilo.

CHICAŠKE STAVBINSKE RAZMERE.

Stavbeniki so sklenili, da se začno z delavci raznih stavbinskih unij pogajati. Zato so si izvolili poseben odbor, ki je stopil takoj v zvezo z raznimi voditelji delavskih unij in posvetovanja so se začela preteklo soboto.

Mej tem časom pa komisija, ki namerava najti uzroke nezdravih stavbinskih razmer, preiskuje dalje. Našla je še nadaljnih osem delavskih voditeljev krivih, da so prodajali delavske koristi raznim stavbenikom in posameznim lastnikom s tem, da so sprejemali velike svote kot podkupnine, da niso dela ustavili.

Komisija je našla, da so razni delavski voditelji prišli k lastniku kake stavbe, ki se je zidala, ter mu rekli: "Jutri na pr. zidarjev ne bode na delo. Zastavkani bodo in zahtevajo toliko in toliko več plače".

Gospodar, kateri bi bil rad prej ko preje skončal svojo stavbo, se je seveda ujezil. Vendar, kaj si je mogel pomagati. Slednjič, v pogovoru z "voditeljem" mu je pa voditelj namignil, da bi se pa dala cela stvar mirnim putem poravnati, ako bi lastnik prišel "a cross" s kako večjo svoto. V vseh slučajih se je šlo vedno za najmanj tisočak. Lastnik je moral seveda ugoditi zahtevi delavskega "voditelja" in odšteti denar, ako je hotel, da se delo res ni ustavilo.

Zato, dokler se te razmere ne uredi, je sploh nespametno začeti s kako stavbo.

Sedaj, ko so se stavbeniki udali, da so pripravljene se pogajati, upamo, da se bode vprašanje ugodno rešilo.

Te dni se začne tudi konvencija American Federation of Labor v Denver, Colo. Pri tej konvenciji pridejo tudi te stvari na vrsto. — Upamo.

IRSKA.

Anglija je dala Irski en mesec časa, da preneha s svojo strahovlado, ker drugače žuga, da bode proglasila nad celim južnim delom dežele vojno stanje. Seveda se Irski ne bodo ustrašili tega žuganja, kakor se niso ustrašili vseh drugih angleških žuganj, kajti vsa žuganja so se skazala kot brezvspešna. Irski narod se je odločil, da si sedaj izbojuje svojo svobodo ali pogine. In kedor pozna naravo Irskega naroda, ve, da narod ne bode popustil in naj velja kar hoče in kolikor hoče. Angleška ima samo še eno sredstvo na razpolago in to je skrajna brutalna sila. Vendar saj jo je že skoraj izčrpala in kaj je doseгла? Kakor si je Anglija že davno zaslužila, se bliža. To naznanilo in pa dejstvo, da daje cel mesec časa, da se Irski premisli, kaže, kako je Anglija že slaba in kako se svoje slabosti že zaveda. — Pač vedno stara pesem. Kedor enkrat dobi v roke moč jo skuša izrabiti za svoje sebične koristi. Kakor hitro pa pride v kako vladu ali kako vodstvo sebičnost na površje, je pa to začetek konca.

BOMBA NA NADŠKOFIJSKO PALAČO.

V Guadalajara v Meksiki je nedko položil veliko bombo pod nadškofijsko palačo, ki se je razpočila s strašnim pokom. Cel del palače je porušen. Bomba je bila položena pod del palače, kjer nadškof spi. — Toda ravno za ono noč je spremenil sobo in šel spat v drugi del palače in to mu je rešilo življenje. To je nov sad protiverske gonje brezvestnih propalic.

ŠIRITE IN PRIPOROČAJTE LIST "EDINOST"!

Wheatland, Por. — Iz naše naselbine se nobeden ne oglasi, zato naj jaz napišem par vrstic. Z delom gre tudi pri nas bolj po malem. Nekaj tovarov je popolnoma zaprtih, v drugih pa delajo po tri dni v tednu.

Poročil se je v cerkvi sv. Antona na Besemer, Pa., Mr. John Jevnikar z nevesto Miss Frances Leskovic, ki je prišla pred pol leta iz sta-

re domovine. Ženin je doma iz fare Šent Jernej, nevesta pa iz Sotederšice pri Logatcu. Vdeležba na svatbi je bila izredno velika, kar pričča, da je mladi par izredno priljubljen pri svojih rojakih. Želimo jim obilo blagoslova, sreče in veselja!

Pozdrav vsem čitateljem "Edinosti"!
Ana Lumbert.

Iz Jugoslavije.

Belgrad, 13. maja 1921.

Sinoči se je završila prva faza delovanja konstituantne in sicer s glasovanjem vladinega načrta ustave nove države. Atmosfera je bila v zadnjih dneh jako nasičena, posebno radi politične situacije na Hrvatskem in na tej seji konstituantne se je pokazala vsa razburjenost in negotovane narodnih očetov z ene strani in veselje kot posledica zmage z druge strani. Do zadnjega trenutka se je pričakovalo, da bo prišlo do sporazuma z opozicijo vsaj v najvažnejših vprašanjih kot je podelitev posameznih pokrajin, zakonu o tisku, "kanceljarski" itd. No do tega sporazuma ni prišlo v zvezi predlogu opozicije, ker je vlada imela večino za seboj in ker ni mogla popustiti v samem kardinalnem vprašanju in sicer o ureditvi notranje administracije zemlje. Vlada je bila za centralistično upravo, opozicija za autonomije oziroma za federalistični princip; razočarenje je bilo v nekaterih posameznostih jako veliko in dobilo je jasen izraz v onem nepopisljivem šumu in kriku, ki so spremljevali glasovanje.

Jutranja seja konstituantne je bila jako suhoparna ker je prisostvovalo le malo število narodnih poslancev in ker so posamezni govorniki govorili v svojem imenu. Ponavljalo se je le ono kar se je slišalo v konstituenti že nešteto v vseh mogočih in nemogočih nijansah.

Dr. Drinković je pozival vlado, da naj se izjasni za sporazum in obljubil, da bo dal na odgovor vlade tozadevni odgovor Narodnega Kluba. Njegov govor je bil jako oster in je parkrat izval veliki šum.

Ministr narodne prosvete g. Svetozar Pribičević je v svojem dolgem govoru kritiziral govor Dr. Trumbića ter načrt Narodnega Kluba. Med njegovim govorom so se zopet ponavljale jako burne scene in mejklici. — Sporazum na podlagi federalističnega principa ni mogoč, ker mora vsaki pameten človek biti proti federalizmu ker on uničuje silo naroda, to je glavni leitmotiv njegovega govora. Opozicija da ne vodi pozitivne politike. Vladni načrt zahteva ravnopravnost za vse ti plemena, za celo državo.

Predsednik ministrskega sveta g. Nikola Pašić povdarja da se mora vstvariti mogočnost demokratske vladavine, tako da bo sam narod gospodar v svoji hiši in v svoji zemlji. Vladni predlog da vse te garancije, ker je vsa vlast de iure v rokah parlamenta, ki ima svoj izvor v samem narodu. Ako hočemo da bo res to kar vedno vsi trdimo, namreč en narod tedaj je potrebno, da imamo vse skupno, eno državo, eno vlast, eno šolo, eno vzgojo in izobrazbo i. t. d. Da ni prišlo do sporazuma je kriv mentalitet, ki je ostal kot naslednje od prejšnje monarhije. Največ se kriči o majorizaciji, ali to je popolnoma naravno, da večina vlada; ako bodo opozicija prišla do večine bo ona zavzela ono mesto, ki ga zavzema sedaj vlada.

Po govoru Pašića je Dr. Drinković deklarirano Narodnega Kluba, v kateri negira zakonitost skupščine in ustave za Hrvaško, ker je izglasana brez odobrenja Narodnega Kluba.

Pri glasovanju je prišlo do vrhunca razburjenosti posebno ko je Dr. Trumbić glasoval proti vlad. načrtu.

Od 320 prisotnih poslancev je glasovalo 227 za, in 93 proti. 43 poslancev z verificiranimi mandati ni bilo prisotnih. Narodni Klub ni prisostvoval glasovanju.

Proti so glasovali: jugoslovanski klub, socijalisti, komunisti, narodni socijalisti, republikanci, narodni klub in Dr. Trumbić, in muslimani iz Macedonije (vzlic temu da so člani radikalne oziroma demokratske stranke).

Trgovinski pregovori z Italijo so prekinjeni. Govori se da radi tega ker Italijani ne izvršavajo določbe Rapalske pogodbe in ne evakuirajo druge in tretje zone v Dalmaciji. — Italijani hočejo počakati rezultate novih parlamentarnih volitev, pri katerih prav lahko da pridejo na površje ultranacionalni italijanski elementi, ki so absolutni nasprotniki Rapalske pogodbe. Zločini fašistov proti našemu narodu se množijo od dne do dne in italijanske oblasti so pri vseh teh izgredivih popolnoma indiferentne. Držanje Italije v Reškem vprašanju po veliki zmagi zmernih elementov in jugoslovani, ko so fašisti z orožjem v rokah razgnali narodno predstavništvo, je jako sumljivo. Pred kratkem so namreč bila volitve za konstituantno v Reki in v teh volitvah je zmagala italijansko-jugoslovanska koalicijska g. Zanella na čelu. Ta izid volitev, je tako grozno iznenadil fašiste, da so se nemudoma obrnili v Trst za pomoč in ko so dobili to pomoč so kar razgnali izbrane narodne predstavnike, ki so bili primorani da se reše na ta način da so prešli v Bakar. Oficijalna Italija je sicer priznala rezultat volitev ali vzlic temu so zasedle italijanske čete Reko pod predlogom da skrbijo za javen red in mir. V Reki vlada sedaj italijanski vladni komisar.

Te dni se je imela izvršiti razmejitve Reške države ali vsled omejenih dogodkov je to, zopet preloženo na nedoločen čas.

Naša komisija za razmejitve Istre ja odpotovala pred par dnevi v Benetke po službenem poslu ali se je morala vrniti nenadoma zopet v Bakar vsled fašistovskih izsedov in demonstracij pred hotelom, v katerem so živeli naši delegati.

Italijani so vrgli v zatvor kandidata jugoslovenske narodne stranke za predstoječe volitve v Italiji g. Horaka (znani isterski prvak). Povsod se vrši grozni teror nad našimi ljudmi in tukajšnji časopisi najenergičnejše protestirajo proti takemu postopanju in zahtevajo od vlade, da se zavzame za naše ljudi in da intervenira pri rimskem kabinetu.

Prekinjeni pregovori za trgovinski dogovor z Italijo bi se imeli obnoviti čez eno ali dve nedelje in sicer bi se imelo pretresati poleg trgovinskih in ekonomskih vprašanj tudi prometne razmere obeh držav, ali bo to zaviselo od nadaljnjih dogodkov.

V zadnjem času napadajo precej oestro najresnejši tukajšnji časopisi Francozko radi nje politike, kar dokazuje, da so vladni krogi jako nezadovoljni s sedanjo politiko Francozke napram naši državi. Ob priliki poskusa biv. cesarja Karla, da se vrne na ogrski prestol je "Tribuna" povdarjala, da igrajo Francozi dvojno ulogo, ker pri vsakem vprašanju, ki se tiče naše države so navidezno in v besedah za nas, v resnici pa proti nas, tako je bilo ob priliki pregovorov z Italijo in Rapalske pogodbe, ob priliki poskusa cesarja Karla in v vprašanju vojne odškodnine, ki bi nam morala plačati Bolgarija, z drugimi besedami v Parizu in Belgradu za nas, v Rimu, Pešti in Sofiji proti nas.

"Politika" prinaša uvodni članek, ki oestro kritizira francozko politiko napram Avstrije. Francozka dela vse mogoče, da prepreči spojenje Avstrije z Nemčijo vskjub vsem izraženjam narodne volje, vskjub ve-

likih demonstracij in izida plebisca. Da doseže svoje sebične interese Francozka da žrtvuje interese svojih zaveznikov, ona išče novih prijateljev in ne vidi da izgublja stare.

Belgrad. — Z obzirom na sedanje politične prilike vlada namerava prrpevedati veliki shod Radiča, ki se ima držati 16. maja.

Belgrad, 9. maja. — Včeraj je bil tu veliki shod jugoslovanskih ženskih organizacij. V rezoluciji zahtevajo soglasno splošno, aktivno in pasivno politično volilno pravico.

Reka-Bakar. — Delegat italijanske vlade pregovarja vsaki dan s Zanello, predsednikom konstituantne Reke. Italijanski vojaki ne bodo zapustili Susaka do 15. maja in sicer iz političnih razlogov. Italija zahteva od Zanelle da se ne preganja pristaše prejšnje reške vlade, ki je uničila v ekonomičnem pogledu Reko. Zanelli-jeva vlada zahteva: okupacijo Reke s zanesljivimi četami, radi varnosti državne meje; razoroženje fašistov, ki so većinoma tujci, izgnanje teh ljudi iz Reke, ker vršijo nasilje in tefor v mestu, razoroženje reške milicije, da se a-retirajo vsi oni, ki so ovirali volitve, priznanje volitev, odstranjenje vseh legijonarjev, ki niso reški državljani.

Danes, 9. maja ob 9 uri zjutraj se je zopet začelo delovanje konstituantne. Do 12. m. m. se bo nadaljevala debata v splošnem. 12. maja se pričakuje glasovanje in potem se bo prešlo na špeciialno debato. Do sedaj je predloženo mnogo prememb. Največja debata se pričakuje o I. čl. ustave "Kr. SHS" ali "Jugoslavija". Predsedniku konstituantne prihajajo na tisoče in tisoče brzojavk iz vseh krajev posebno iz Dalmacije, v katerih se zahteva ime "Jugoslavija". Vlada ne namerava popuščati in tem vprašanju in Pašić ugrožava z demisijo ako bi se to vprašanje ne rešilo v vladnem smislu.

Na pravoslavni Veliki Petek je umrl minister za vojno in mornarico general Branko Jovanović, na njegovo mesto je prišel začasno minister notr. zadev Milorad Drašković. Parlamentarni krogi zahtevajo, da se imenuje za voj. ministra civilna oseba, vojaški krogi so proti. Popolnjenje kabineta se bo vršilo čez en teden poleg ministra vojne ima se imenovati tudi novi ministri zunanjih zadev; ker je Pašić preveč zaposlen kot ministrski predsednik in ker so vsi krogi pa celo inostrani diplomati nezadovoljni s sedanjim voditeljem min. zun. zadev. g. Tihomirom Popovičem.

Današnja "Pravda" prinaša članek o našem mednarodnem položaju, ki je hujši kot je bil položaj nekdanje Srbije, ki je bila mala. Naša država je po prostranstvu skoraj tako velika kot je Italija ali je rob velikih držav, ki hočejo kontrolirati ne samo našo trgovino in promet, ampak celo naše notranje zadeve. Vlada je primorana da anulira eno jako povoljno pogodbo z neko tujo državo (izgleda Nemčijo) ker je to kategorično zahtevala neka druga velesila (izgleda Francozka "opombe so moje")!!! Francozki časopisi se jako zavzemajo za Bolgarijo, in napadajo našo državo in Ru-

munio in Grčijo, katere baje nameravajo razdeliti Bolgarijo.

Gre se namreč za vprašanje izplačanja vojne odškodnine naši državi v naturi: orožje, municija, živina, i. t. d.

Radi velike suše je vlada pred kratkem prepovedala izvoz živil iz naše države. Z obzirom na to da je deževalo sedaj dovolj v vsej državi je vlada zopet dovolila izvoz, ker se obeta bogata letina. Poročevalec.

Razno.

PRISILNO DELO ZA ODERUHE IN VERIZNIKE
so z zakonom dne 19. aprila 1921 uvedli na Češkoslovaškem. Sedaj je izšla še izvršilna odredba, ki določa, da se morejo po navedenem zakonu obsojeni uporabljati za naslednja dela: čiščenje in popraviljanje cest, javnih naprav in poslopij; prenašanje bremena, gradbo in popravilo deželjih cest in potov; uravnava rek, zgradbo železnic itd. Ako kje ni takih javnih del, naj se obsojenci pošljejo na delo v zasebna podjetja. To bo zdravo!

Rim. — Atentat na bivšega italijanskega ministra Nitti-ja s strani fašistov se je ponesrečil.

Nevarni oglasi. — Te dni so v Lipskem prišli na sled agentu, ki se je pečal s trgovino z dekleti na ta način, da je priobčeval v časopisih vabljuje oglase za službo vzgojiteljic. Agentu so zaprli.

Krvavi čini zasačenega tatu. — Leopolda Suchaneka v Lipniku pri Brnu je prišla na dom iskat orožniška patrolja, ker je izvršil več tatvin. Suchanek se je zabarikadiriral v svojo sobo in začel streljati skozi okno. Ustrelil je štiri osebe, med njimi enega dečka in eno žensko ter orožniškega strazmojstra. Poklicali so na pomoč oddelek vojakov, ki so obkolili hišo. Čez nekaj časa se je zaslial iz Suchanekove sobe močan pok, nakar je vse utihnilo. Ko se vdrli v sobo, so našli Suchaneka mrtvega z odtrgano glavo, učinek ročne granate. Ne ve se, ali je Suchanek izvršil samoumor ali pa se mu je granata po nesreči užgala, ko jo je hotel vreči na vojake.

NAZNANILO IN PRIPOROČILO.

Našim naročnikom in dobrotnikom, kakor tudi vsem rojakom v državah Kansas, Colorado in Wyoming naznanjamo da jih bo te dni obiskal naš zastopnik **MR JOHN JERICH** On je pooblaščen pobirati naročnino, oglase in sploh vse, kar je v zvezi z našimi listi "Ave Maria", "Edinost" in Glasnikom Presv. Srca Jezusovega." **UPRAVA IN UREDNIŠTVO "AVE MARIA, EDINOSTI IN GLASNIKA P. S. J."**

VOLJA — SREDSTVA — PRAKSA

Za točno in vestno izvršitev poslov, ki so v zvezi— s pošiljanjem denarja v stari kraj, s potovanjem v domovino, z dopremljenjem oseb v Ameriko in z drugimi posli tega področja, so nujno potrebne tri glavne stvari: volja, sredstva, praksa.

Našo resno voljo za točno službo najbolje dokazujejo številna zahvalna pisma od rojakov, ki so se do sedaj poslužili naše tvrdke.

Naša sredstva so naš dobro organiziran urad, naše dobre zveze s stari krajem, naša zastopstva parobrodskih družb in naše državno bančno dovoljenje in državna kontrola čez naše poslovanje.

Nad 1,400 potnikov, ki so z našim posredovanjem do sedaj potovali v stari kraj ali od tam sem, govori o naši praksi.

Ako hočete Vi poslati denar v stari kraj, potovati v stari kraj ali dobiti koga iz starega kraja, je v Vašo korist, da se obrnete na:

Zakrajšek & Češark
SLOVENSKA BANKA
70—9th Avenue New York City.

AMERICAN STATE BANK

Mi pošiljamo denar na vse kraje

JUGOSLAVIJE, Slovenije, Hrvatske in Srbije.

Vse pošiljatve garantira

AMERICAN STATE BANK

1825—1827 BLUE ISLAND AVENUE, CHICAGO, ILL.

J. F. ŠTEPINA, predsednik;A. J. KRAŠA, tajnik.

RAZPIS SLUŽBE.

Služba organista in cerkovnika se razpisuje pri slovenski cerkvi Sv. Križa v Bridgeport, Conn. Letna plača \$1000.00 in štolnina. Nastop službe s prvim julijem. Ponudbe opremljene s spričevali je poslati na:

REV. M. J. GOLOB,
450 Pine Street Bridgeport, Conn.

NAROČAJTE IN PRIPOROČAJTE LIST "EDINOST"!

DELO IN DENAR.

Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

Brnot se je spravljaj počasi na nogo. Tresel se je po vsem telesu od strahu in jeze; a kmalu je začel ro- bantiti, da je to vlom in nasilstvo in da se bo on maščeval. Lojza je jokala ob postelji in stiskala k se- bi otroka, ki je zavijal oči in trepetal v božjasti.

"Kaj jočeš?" se je obrnil Brnot do Lojze.

"Oh, zakaj neki!" je zastokala ona in ga pogledala tako obupno, tako očitajoče, da si ni upal počakati mož nobile besede več. Hitro si je oblekel suknjo in zapustil stanovanje, brez slovesa, da ga ne bi za- držala Lojza. Sam in trezno je hotel preudariti in presoditi svoj položaj, uravnati potem svoj sklep in se nazadnje razvedriti v navadni večerni družbi.

Čutil se je osramočenega. Napadel ga je bil preprost delavec; rešila ga je bila ženska, Lojza; kriva poraza je bila najbolj debela ovratnica. Brnot je premišljeval, ali naj bi naznanil sodišču nasilni napad ali povedal samo tovarišem, v kakšni nevarnosti dá živí on, ko se poteguje zanje, kako bi ga bil kmalu umoril delavec, ki nima zmisla za skupne koristi, ki bi prelomil stavko rajši danes kot jutri, ki hoče uničiti voditelja, da bi potegnul za seboj množico. Ali naj se maščuje sam? A takšno maščevanje ni bilo lahko. Kdor se ne meni za svoje življenje, je nevaren nasprotnik. Nehote se je potipal Brnot za vrat, ki ga je še vedno opominjal, in če bi bil zagleda oddalec Janeza, bi bil zavil najbrž na drugo pot. Sodna pot mu tudi ni ugajala, ker je vedel, kako brezobzirno radovedna da so sodišča, kako brskajo ob vsaki novi zadevi po vseh starih, kako se tožitelju večkrat slabše godi ko tožencu. Tudi ne bi rad tožil Lojzinega brata; zakaj vrivala se mu je neprijetna misel, da mu je Lojza rešila življenje, in dozdevalo se mu je, da bi bil on pravzaprav dolžan nekoliko zahvale. Nekaj hvaležnosti bi ji tudi izkazal on rad; a trpeti ne bi smel njegov ugled, njegovo dostojanstvo, načela. S čim da bi ji ustregel najbolj, to je čutil in vedel, če bi se namreč poročil z njo. Toda načela, ki jih je zagovarjal doslej tako navdušen in prepričan, ali naj jih zataji? Mož je gubančil čelo in mrščil obrvi, ko je premišljeval, kako sitna postajajo časi človeška načela, če jih je zagovarjal preveč navdušen in prepričan. Koliko priročneje je, če jih skriva v svojem srcu; nekako knjigovodstvo brez sitnih priglednikov, kjer se lahko izpremeni vsak postavek in se končno na oko vendar ujame račun. O, lahko bi razveselil Lojzo, ki je imela tudi svoja načela, nič manj trdna od njegovih. Koliko je že on trpel za svoja, koliko zaradi njenih! Vzemimo, da se on poroči; ali se bodo kaj izpremenile zanj razmere? Ona bo prala in služila naprej in prispevala k stroškom družinskega življenja. Oh, poroka! Malenkost. Njega ne bi stala nič, njej bi pa le ustregel. Da bi le ne bilo načel in ljudi, ki jih nadzorujejo! A načela se morajo vendar ravnati po razmerah, in če se izpremene razmere, se morajo pač tudi načela. Danes boj proti kapitalu, jutri premirje, poutrošnjem mir. Zahtevaj mnogo, da dosežeš nekaj! Cenj previsoko, da lahko popuščaš! Življenje je vedna poravnava. Načela se rode v mislih, žive v besedah, umirajo v dejanju. Možu se je zazdelo, da so glavne sestavine načel pravzaprav ošabnost in trma. Ali so potemtakem načela res tako vzvišena in nedotična? Brnot bi jih bil najrajši obesil na bližnji kol. Toda batj se je bilo pohujšanja, in mož je začu-

til, da se mu vije okrog vratu vrv zavisnosti od delavcev. Vodja jim je bil postal, ker je najbolje in najpogumnejše izražal, kar je čutila v srcu množica; vodil jih je, ker je hodil pred njimi tja, kamor so hoteli sami iti; poslušalji so ga, ker jim je govoril po srcu in jim budil nade, ki so jim spale v prsih in se boječe skrivale pod odejo, ker je bil pripravljen zanje delati in trpeti. To, to ugaja množici, da kdo zanjo dela in trpi. Brezplačno seveda, zakaj plačilo za tuje delo in tuje trpljenje izgovarja množica sama sebi in gleda pisano vsakega, kdor bi se ne hotel zadovoljiti z delom in trpljenjem za druge in z nekako častjo, katera se mu deli pogojno in nevoščljivo z godrnjanjem kakor be- raču miloščina.

Brnot je bil nekako sit nehvaležnega vodstva, ki mu je bilo nakopalo toliko težav, toliko stroškov in odgovornosti. Vse je gledalo nanj, vse pričakovalo rešitve od njega; on pa je spoznaval, da se je bil užtel, da bo težko izpeljal, kar je bil pričel, in da bo treba pripravljati delavce k prijenljivosti. In proti komu se bo obrnila nejevolja, kadar se bodo morali vdati? Proti delodajalcem? Oh, ne. Proti njemu. Njega bodo preklinjali, njega izročili z lahkim srcem in pohlepno zavistjo kot žrtvo zmagujočemu kapitalu. In če bi zahtevalo ravnateljstvo, da ga ubijejo, bi ga ubilji za splošno korist. Ostudna sebičnost druhal!

Tako se jezi večkrat zavedna sebičnost osebe na nezavedno sebičnost množice, kadar se izpreminja ta iz mrtvega orodja v živo silo, ki zgrabi voditelja, ga porabi kot orodje svojih slepih namenov, ga polomi in zavrže.

Brnot je premišljeval, ali naj bi se umeknil sebičnim, nehvaležnim ljudem, ali naj bi jim še naprej delal tlako. Če bi se kar natihem izgubil, bi ravnal morebiti najpametneje. Ušel bi vsem težavam, ki jih je prinesla stavka, in iznebil bi se nalepem sitne ženske in bolehnega otroka. Toda ugled in načela! Hudo- bodni tovariši bi mu utegnili tudi drugod delati sitnosti. Takšen je svet. "Pa saj bi bil to zadnji pomoček", je sklenil; "in zanj je še vedno čas. Tako daleč še nismo. — Delavci so se potegnili za mene; spodobi se, da se tudi jaz še pobrigam za njih korist, da se še žrtvu- jem, zdaj najprej s tem, da se poročim".

Spomnil se je namreč, da je bil ravno to zahteval ravnatelj, preden ga je bil zapodil. Takrat je seveda on z možko brezpogojnostjo od- bil žalečo zahtevo; a delavcem ni bil omenil o tem nič, da ne bi se zmanjšala v njih očeh krivičnost ravnateljevega postopanja proti nje- mu. Zdaj pa jim pove lahko naravnost, kaj da se je zahtevalo od njega in kako da je on pripravljen žrtvovati osebno svobodo na oltarju splošne koristi. Misel se mu je zde- la imenitna. Lojzi bi se prikupil, nezadovoljnim tovarišem zamašil usta, ravnateljstvu izpodbil razlog sovražnosti in Lojzinega brata bi se odkrižal. Tak neizobražen človek je nevaren.

Ta poslednji razlog je tako pre- pričal Brnota, da se je obrnil na- ravnost proti župnišču. "Naj napravim tudi župniku malo veselja", si je mislil v ošabni zadovoljnosti. "Morebiti mu pomorem do knezo- škofiskega svetništva". Oprezno se je ozrl okrog sebe in izginil v žup- nišču.

O sprejemu se ni zmotil. S pri- huljeno ponižnostjo je napravil žup- niku veliko veselje. Ko sta se bi- la pogovorila zastran poroke, sta začela govoriti o žalostnih razmerah delavcev. Župnik, ki je dobro poznal vso bedo, je prigovarjal Brno- tu, da naj stori, kar more, da se konča grozni boj, in obetal, da se zavzame vnovič z vso vneto za de- lavstvo sploh in za Brnota posebej.

Z enako opreznostjo se je izgubil Brnot zopet v mrzli megli in hitel med tovariše. V nizki sobi delav- ske krčme, kjer so bila majhna ok-

na tako zabita in na spodnjem robu tako zavarovana z zaganjem, da ni mogla prodreti nobena zdrava sapica v zadehli prostor, so sedeli in sloneli za mizo delavci. Nekateri so pili in kadili, drugi so se samo greli ali pa so bili prišli vprašati, kako da gredo stvari. Tri, štiri ženske so poslušale na klopih, kaj da se go- vori, in nekaj otrok je kašljalo pri- peči in pritislo roke in lica k pe- čnici. Ko je vstopil Brnot, so se uprle vanj vse oči in na dveh straneh so se mu umikali možje. Vse je pričakovalo, da izve kaj važnega. Brnot je sedel na ogel mize, si po- gladil visoko čelo, zavihal brke in pogledal po tovariših.

"Jaz slišim", je dejal malomarno, "da se hočejo nekateri upreti našim sklepom in pričeti delo na svojo ro- ko".

Delavci so molčali in gledali pred- se izpod čela.

"Brezvestno početje. Vpraša se, ali hočemo mi s silo preprečiti tak poskus, ali ukreniti skupno, kar bi ugajalo vsem".

"Tovornica se nič ne vdaja?" je vprašal en delavec rezko, puhnil dim proti Brnotu in pljumlil predse. Br- not je zmignil z ramami.

VINKO ARBANAS
CVETLIČAR IN PRODAJALEC

vsakovrstnih
CVETLIC IN ROŽ.
Izvršujem vsakovrstne pogrebne vence. Pri meni dobite najlepše šop- ke za ženitovanje in druge slavnost- ne priredbe. Priporočam se Sloven- cem, kakor tudi vsem Hrvatom in Slovanom v Chicagi in okolici.
1320 West 18th St., Chicago, Ill.
Phone: Canal 4340.

Prijatelj delavca
PAIN-EXPELLER

Tvorniška znamka reg. v pat. nr. Zdr. dr.
Slaven že več kot 50 let.
Glejte za tvorniško znamko
SIDRO.

Izplačuje v kronah, dinarjih in v dolarjih v gotovem denarju v **JUGOSLAVIJI**.
Pišite po cenik za pošiljanje denara.
ŠIFKARTE za vse linije.
EMIL KISS,
BANKIR
133 Second Ave., New York.

Pripravite se za neodvisnost

Varna banka, kamor na- lagate svoj denar.

"Oh, da ste bili le tako neumni in da ste poslušali takšne obljube!" je zastokala ena ženska, predejala o- troka z ene roke na drugo in ga bri- sala z mokrim, umazaniam predpas- nikom. Za njo je zastokala druga, tretja je že zaihtela.

"Tiho, ženske!" se je oglasil star delavec. "Ve tega ne umejete".

"Samo vi umejete, da", sta ga za- vrnili dve. "Zato se nam pa vsem tako godi. Oh!"

"Ne mešajte se v naše stvari!" se je jezil oni.

"I zakaj ne bi smela ona tudi go- voriti!" se je vteknil v prepir drug delavec. "Saj dela kakor mi in trpi kakor mi".

(Dalje prihodnji.)

AMERIŠKI SLOVENCİ PODPI- RAJTE SVOJE PODJETJE KATERO EDINO SE BORI ZA VAŠE IN- TERESE!

DR. OHLENDORFOVA ZDRAVILA

so izvrstna proti

KAŠLJU, UJEDANJU, ŽELODČNIM BOLEZNIM IN REVMITIZMU.

Steklenica stane 75c.

1924 BLUE ISLAND AVE.

POZOR ROJAKI IN ROJAKINJE!

ALPENTINKTURA je najuspešnejše na svetu za rast in proti izpadanju las. Alpenpomada za brke in brado; kurja očesa in bradavice v 3 dneh popolnoma odstrani; revmatizem v 6 dneh popolnoma ozdravi, Bruslaintinktura od katere postanejo sivi lasje popolnoma naradni. Rane, opekline, potne noge in za druge bolezni imam jako uspešna zdravila; pišite po cenike, pošljem Vam jih zastonj.

KRASEN KOLEDAR in žepno knjižico pošljem vsakomur zastonj, pošljite mi le 5¢ za poštino. V potrebi velja te knjižica vsakemu več kot \$10.00. —

JAKOB WAHČIČ

6702 Bonna Ave., N. E.

Cleveland, O.

John Gornik

SLOVENSKI TRGOVEC IN KROJAC

6217 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

se priporoča za nakup **MOŠKE IN DEŠKE OPRAVE**.
Izdeluje **MOŠER OBLEKE** po naročilu točno in ceno.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdeluje- mo najkrasnejše ženitovanj- ske slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Němėček
FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

PHONE: CANAL 2534.